

BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

Fängelse för grovt fornminnesbrott efter dykningar kring skeppsvrak

Publicerad

12 JAN 2024

Hovrätten ändrar påföljden från villkorlig dom och böter till fängelse för de tre män som i september 2022 dömdes för grovt fornminnesbrott i flera fall. Domen mot den man som i tingsrätten dömdes för medhjälp till grovt fornminnesbrott står i huvudsak fast.

I tingsrätten dömdes tre män för grovt fornminnesbrott i fem, sex respektive åtta fall. De tilltalade dömdes för att de vid flera tillfällen bland annat tillägnat sig fornfynd - det rörde sig exempelvis om lerkrus och kanoner - från olika skeppsvrak som förlist före 1850. Brotten ägde rum främst utanför Ölands kust. Påföljden för samtliga bestämdes till villkorlig dom i kombination med samhällstjänst. En fjärde åtalad dömdes i tingsrätten för medhjälp till grovt fornminnesbrott vid tre tillfällen bestående i att han framfört den båt som använts vid dykningarna. För hans del bestämdes påföljden till villkorlig dom och böter. Tingsrätten biföll statens talan om bättre rätt till vissa föremål, men avslög talan i övrigt.

Såväl de tilltalade som åklagaren och staten genom Länsstyrelsen i Kalmar län överklagade domen.

Hovrätten konstaterar angående påföljden att straffskalan för grovt fornminnesbrott är fängelse från 14 dagar till fyra år. Det saknas vägledande avgöranden från Högsta domstolen om straffvärde och påföljd vid grovt fornminnesbrott och från överrätterna återfinns endast ett avgörande (se Svea hovrätts avgörande den 19 juni 2012 i B 5756-11). Hovrättsavgörandet avsåg fornfynd på land och är inte direkt jämförbart med de brott som nu är aktuella, även om det finns vissa liknande frågeställningar.

Hovrätten beaktar vad som kommit fram om den betydelse som de tillägnade föremålen har utifrån ett antikvariskt synsätt. Vid en jämförelse med stöldbrott kan det också sägas vara försvårande att tillägnandet av dessa fornfynd avsett föremål som mer eller mindre måste lämnas skyddslösa och oövervakade. Grovt fornminnesbrott kan också, så som Svea hovrätt konstaterat i sitt avgörande, från vissa utgångspunkter framstå som allvarigare än stöld.

Fornminnesbrott kan leda till skador som inte går att reparera, eftersom värdefull kulturhistorisk

information förstörs och brottet kan sägas rikta sig mot ett kollektivt kulturarv. Härvid kan särskilt påpekas de uppgifter som ett vittne lämnat om vilken betydelse det får ur arkeologisk synpunkt om föremål avlägsnas från en fornlämning. Han har närmast beskrivit det som att sidor ur en bok rivs ut och att boken därför inte längre går att läsa eller tyda.

Fornminnesbrott är vidare svåra att upptäcka och lagföra, vilket vanligtvis motiverar ett strängt synsätt vid lagföring. Den informationsinhämtning och kartläggning som föregått brottsligheten ska också i någon mån beaktas vid bedömningen av brottens straffvärde.

Göta hovrätt kommer fram till att de tre tilltalade som dömdes för grova fornminnesbrott i tingsrätten ska dömas för de brott som tingsrätten fann styrkta, men bestämmer påföljden för dessa tre till fängelse. Fängestrafrens längd bestäms till 1 år och 4 månader, 1 år och 2 månader respektive 1 år. Tingsrättens dom mot den man som dömdes för medhjälp till grovt fornminnesbrott ändras inte i fråga om skuld och påföljd.

Hovrätten bifaller även statens talan om bättre rätt till de föremål som staten ansett vara fornfynd. Enligt kulturmiljölagen (1988:950) tillfaller fornfynd staten om de anträffas i eller vid en fornlämning och har samband med denna. Staten har bevisat att föremålen är fornfynd och de tilltalade har inte kunnat visa att de tillägnat sig föremålen under sådana omständigheter att de äger bättre rätt än staten till fornfynden.

Mikael Kindbom

Instans: Hovrätterna

Rättsområden: [Brott mot samhället](#), [Egendomsbrott](#), [Påföljd](#), [Kultur, idrott och fritid](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter